

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Přechylování názvů povolání v současné francouzštině

Diplomandka: Jitka Janoušková

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Rozsah: 117 stran vč. bibliografie

Autorka si pro svou diplomovou práci vybrala oblast, která po materiální stránce prochází v současné době rychlými proměnami. Metodologicky je zvolené téma obtížné jednak v tom, že snadno vede ke směřování biologických, sociálních a jazykových jevů, a také v tom, že svádí k tzv. „akčnímu“ výzkumu, tj. výzkumu vedeného snahou aktivně působit na realitu, nikoli ji jen objektivně zkoumat. Oběma nebezpečím se jí podařilo víceméně úspěšně čelit, třebaže na struktuře práce to není na první pohled patrné.

V úvodní části diplomandka adekvátně shrnula problematiku přechylování činitelských jmen ve francouzštině, včetně aktuální, poněkud kontroverzní diskuse k tématu. Sleduje přitom výhradně linii morfologickou, tj. systémové možnosti k přechylování a jejich reálné využití v textech, což je v souladu s cíli práce. Všimá si také normativní regulace francouzského jazyka a kompetenčních sporů v této oblasti.

Ve výzkumné práci srovnávala výskyty konkurenčních tvarů feminin u vybraných činitelských jmen na korpusu Frantext a pomocí vyhledávače Google. Heuristická práce je pečlivá, adekvátně reflektuje metodologické problémy (homonymie a polysémie tvarů, nerozlišování diakritiky, atp.), třebaže se nepodařilo vždy najít uspokojivé řešení. Ze závěrů (zejm. s. 100 a 105) je patrné, že v úzu panuje velké kolísání mezi přechylováním syntaktickým (*madame le Nmasc.*) a morfologickým (*Nfem.*).

Stranou pozornosti zůstala v práci syntaktická stránka jevu (syntaktická funkce činitelského jména může mít vliv na užití generického, resp. specifického rodu) a do určité míry i stránka obecně lingvistická. Práce by si zasloužila samostatný oddíl, v němž by byl reflektován rozdíl mezi (biologickým) pohlavím, genderem (tj. sociálním konstruktem) a jazykovým rodem, který v textu najdeme implicitně. Větší pozornost by si zasloužil pojem generického (bezpříznakového) rodu – není pravdou, že generické (ve smyslu vztahu rod – pohlaví) je ve francouzštině pouze maskulinum (s. 34): u názvů domestikovaných zvířat, kde má samička větší hospodářský význam (*kráva, slepice*) je generické femininum, zatímco u ostatních zvířat je generický libovolně jeden z obou (resp. v češtině ze tří) rodů (cf. *canard – kachna*). V této souvislosti se zdá nejpodstatnější fakt, že jazyk pro své fungování generické tvary potřebuje. Jejich umělé potlačování by – jak si diplomandka správně všimá (s. 36) – vedle pozitivního „zviditelnění žen“ mohlo vést i k fatálním omylům, zejm. v oblasti administrativně-právního stylu.

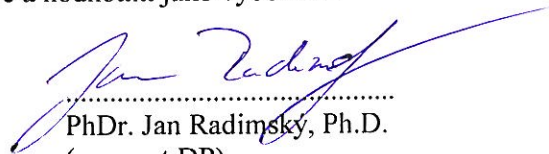
Po formální stránce je práce pečlivě zpracována a splňuje všechny náležitosti.

Z drobných věcných a formálních omylů / sporných bodů:

- co je „lingvistická diskriminace“ (s. 7) ?
- Hélène Carrère je ředitel či ředitelka (s. 15)?
- co vypovídá o jazyce příklad *sales individus – personnes suivant un régime* (s. 8)? Není to spíše otázka sociologická (dietu – alespoň podle médií – drží převážně ženy...)?
- u každé z tabulek ve výzkumné části by bylo vhodné uvádět záhlaví s informací o datech

Závěr:

Předkládanou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako výbornou.

PhDr. Jan Radimský, Ph.D.
(oponent DP)

V Českém Krumlově, dne 12. ledna 2011